

Hudebník a regionální historik JUDr. Jan Pohl

V letošním roce končícím „jedničkou“ si připomínáme hned několik kulatých výročí osobností, které jsou spojeny s naším městem či blízkým okolím. Na srpen tohoto roku připadá 160. výročí narození regionálního historika a hudebníka JUDr. Jana Pohla.

Mýtský rodák Jan Pohl se narodil 30. srpna 1861 v domě v čp. 64. Jeho otec Jindřich Pohl (13. 9. 1833 – 29. 11. 1916) byl poštovní expeditor v Mýtě. Matka Rosalie (3. 4. 1836 – 8. 1. 1916), rozená Pokorná, byla dcerou Jana Pokorného, mistra slévačského na Františkově ve Zbiroze. Sňatek uzavřeli dne 17. 11. 1860. Jindřich Pohl byl velmi váženou osobou, podporoval pokrokové kulturní spolky, byl činný člen ochotnicko-divadelního spolku i dobrovolných hasičů. Měl šest dětí. Nejstarší syn JUDr. Jan Pohl (30. 8. 1861 – 1. 7. 1914) se kromě činnosti advokáta věnoval hudbě a regionální historii. Druhý syn Jindřich Pohl (4. 3. 1863 – 1933) převzal roku 1895 po svém otci poštu. Zakoupil v roce 1900 nový dům v Plzeňské ulici č. 29 a přemístil sem poštu, která zde byla až do roku 1917, kdy se rodina z Mýta odstěhovala. Jindřich zemřel v Praze, ale pohřben je na hřbitově v Mýtě. Třetí syn Emanuel Pohl (15. 11. 1869 - ?) byl důstojníkem rakousko-uherské armády a jeho zásluhou bylo, že se ujal mýtské obecní kroniky, založené roku 1836. Čtvrtý syn Václav Pohl (27. 4. 1881 – 1917) padl v první světové válce. Dcery Celestina Pohlová (16. 5. 1864 – 23. 10. 1868) a Maria Pohlová (7. 2. 1867 – 19. 10. 1868) zemřely v dětství na záškrť.

Na mladého Jana Pohla působilo hudební prostředí jeho rodného městečka Mýta, které mělo dobrou tradici chrámové hudby pod vedením znamenitých učitelů - ředitelů kůru. Studoval v Bohosudově u Teplic, pak akademické gymnázium a práva v Praze. Od roku 1891 působil jako advokát ve Velké Bíteši na Moravě, ve Slaném od roku 1896 a v letech 1899 – 1914 také ve Zbiroze. Ve Zbiroze obýval Dr. Pohl celé první poschodí prostorného domu čp. 124 obchodníka Křesadla na náměstí. Kancelářské místnosti byly vpředu, hudební salonek a ložnice vzadu. Byt byl vybavený prostým, ale vkusným nábytkem a starým klavírem. Na stěně visely hudební nástroje a v jednoduchých skříních se nacházely hudebniny, které v té době nebyly k sehnání ani v Praze a také mnoho knih o hudbě a hudebnících. Mezi těmito poklady žil osamělý starý mládenec advokát Jan Pohl. Když přesídlil z kulturního a historického města Slaný do odlehlého Zbiroha, ve zdejší společnosti nenalezl spřízněnou duši. Místní hostince tak nenavštěvoval a jídlo mu přinášela stará posluhovačka. Smyslem jeho života se stala poesie a vznešenost hudebního umění, jeho duše tíhla k minulosti a k historii. Velmi dobře hrál na flétnu a ochotně účinkoval sólově i na koncertech v celém kraji. V kostele ve Zbiroze se seznámil s řídícím učitelem a ředitelem kůru Františkem Karasem, výborným hudebníkem. Jako třetí se přidružil odborný učitel Jan Baška, dobrý houslista, který předtím působil v Mýtě. Tak vzniklo trio, v němž Dr. Pohl hrál na violoncello.

Dr. Pohla navštěvovali ve Zbiroze mnozí hudebníci, setkání s ním bývalo pro ně podnětné a povzbuzující. V sále hotelu Borek, kde se pořádaly koncerty, se s Dr. Pohlem seznámil budoucí hudební skladatel prof. Antonín Srba. V té době pobýval v Kařeze u rodičů na prázdninách a za Dr. Pohlem pak docházel do Zbiroha, kde mohl využívat jeho bohaté hudební knihovny. Dr. Pohl měl vliv na to, že si Antonín Srba dosud váhající mezi historií a hudbou, vybral hudbu jako svou životní dráhu.

Sběratelský zájem Jana Pohla se obracel především k dílům Josefa Myslivečka a Josefa Slavíka. Veškeré výsledky svých studií a bádání o tomto umělci shrnul v roce 1906 v pojednání „Josef Slavík, český houslista“. Svůj velký zájem věnoval slovanským lidovým písním, znalosti slovanských jazyků mu umožnily, že si i texty sám překládal. Dr. Pohl vydal překlad sedmnácti dosud neznámých Chopinových písní. Byl také sběratelem pedagogické a koncertní literatury.

Mimo hudební historii se Dr. Jan Pohl zajímal i o historii regionu Zbirožska, což jej vedlo k vydání monografií měst Mýta, Zbiroha a Radnic. Nákladem Královské české společnosti nauk vydal tři svazky „Dopisy Jana Kolence z Kolna, hejtmana JMC panství Zbiroha, Točníka, Dvora Královského, z let 1639

– 1652“. Roku 1911 vydal „Knihu černou nebo smolnou královského svobodného města Rokycan z let 1573 – 1630“. Historická práce „Kronika města i zámku Zbivoza“ je cenným zdrojem nejrůznějších historických informací o našem městě a okolí. V roce 1903 Jan Pohl vydal také „Příspěvek k dějinám českého poštovníctví“, „Poštovská trať Praha – Plzeň – Klenčí“. Historické články uveřejňoval ve Slánských listech, Časopisu přátel starožitností, Rokycanských listech, Žďáru, Brdském kraji a Stráži Podbrdské, vycházející ve Zbivoze. O železářství v Brdech nashromáždil na 5 000 výpisů, ale k dokončení této práce se již nedostal.

V době, kdy pracoval na opisech Myslivečkových skladeb, utrpěl mozkovou příhodu. Když se Dr. Pohl trochu zotavil, navzdory radám lékařů, aby se šetřil, dál neúnavně po nocích pracoval na opisech, aby je, jak sám říkal, pro budoucnost zachránil. Náhlá smrt v podobě srdečního selhání dne 1. 7. 1914 přervala jeho dílo. Jan Pohl zemřel ve Zbivoze v domě čp. 124 na náměstí. Pohřben je ale na hřbitově u sv. Štěpána v rodném Mýtě. V současné době je rodinný hrob udržován na náklady města Mýta. V poslední vůli odkázal Jan Pohl bibliotéce Národního muzea svoji rozsáhlou knihovnu, korespondenci a hudební nástroje. V útlé brožuře od Antonína Srby se uvádí, že když tento bohatý odkaz tehdy přejímal Dr. Emil Axman v pracovně Dr. Pohla ve Zbivoze, připadalo mu, jako by ten muž ještě žil. „Na pultě byly rozložené noty – to asi pan doktor hrál a vyšel si na procházku. Bylo mi, jako by se měl vrátit ...“ Polovinu svého jmění pak Dr. Pohl věnoval Českému muzeu, Umělecké besedě, Ústřední Matici školské, právnickou knihovnu obdržel „Všehrd“ a dějepisnou městské muzeum v Rokycanech.

V roce 110. výročí narození Jana Pohla byla v Mýtě dne 13. 6. 1971 na domě čp. 29 odhalena jeho pamětní deska. Hudební skladatel profesor Antonín Srba ocenil nezměrné celoživotní úsilí JUDr. Jana Pohla v závěru své vzpomínky výstižnými slovy: „Svojí tichou prací dokázal, že nemusí mít člověk velké a slavné jméno a přece může mnoho užitečného vykonat pro kulturu svého národa.“

Eva Svobodová,
pracovnice muzea

Zdroje:

Matrika zemřelých farní osady Zbivožské od r. 1906

Sbírkový fond Městské muzeum Zbivoz

Sbírkový fond Pamětní síň města Mýta

Srba Antonín: JUDr. Jan Pohl, advokát, flétista, historik, Knihovna Unie čsl. hudebníků z povolání v Praze, č. 9, 1937

www.portafontium.eu